

Till försvarsutskottet

Genom beslut den 19 oktober 1972 har försvarsutskottet hemställt att utrikesutskottet avger yttrande över propositionen 1972: 103 och eventuella följdmotioner. Med anledning härav får utrikesutskottet anföra följande.

I nämnda proposition föreslås, på grundval av 1970 års försvarsutrednings betänkande, att ett parlamentariskt deltagande kommer till stånd i försvarsplaneringen. Deltagandet föreslås få formen att riksdagens vederbörande utskott hålles underrättade om innehållet i anvisningar för viktigare studie- och planeringsmoment, om de överväganden som föregått anvisningarna, liksom om vissa studieresultat. Vidare är det meningen att riksdagen skall ges tillfälle till uttalanden om perspektivplaneringens innehåll. När förslag rörande anslagen för följande budgetår föreläggs riksdagen bör, enligt propositionen, Kungl. Maj:t redovisa innehållet i aktuella programplaner och sina ställningstaganden till dessa. Departementschefen utesluter inte att parlamentariska utredningar kan behöva tillkallas för att utreda viktiga försvarsproblem.

Det nya planeringssystemet, som införts av Kungl. Maj:t och sedan det underställts riksdagen (prop. 1970: 97) vunnit dess godkännande, kan enligt utskottets mening erbjuda stora fördelar. Det kan skapa bättre möjligheter för en rationell utformning av försvarspolitiken och kan samtidigt bidra till ökad allmän förståelse för dess syften och inriktning.

Utskottet finner det värdefullt att riksdagen, på det sätt som föreslås i propositionen, får insyn i planeringen för försvarets långsiktiga inriktning. Därmed förbättras möjligheten till parlamentariskt inflytande på planeringens innehåll och metodik.

Utskottet förutsätter, att metoderna för planeringen på grundval av vunna erfarenheter och med beaktande av de av 1970 års försvarsutredning (SOU 1972: 48) vid behandlingen av planeringssystemet anförda synpunkterna om en ytterligare belysning av konfliktskapande faktorer i den internationella utvecklingen successivt förbättras. Att så sker torde också ligga i de organs intressen, som har att svara för denna verksamhet.

Förhållandena i omvärlden är naturligtvis av grundläggande betydelse för säkerhets- och försvarspolitikens utformning. I det nya planeringssystemet ingår också systematiska studier av den internationella utvecklingen på lång sikt. Enligt riksdagsstadgan skall utrikesutskottet bereda frågor bl. a. om rikets förhållande till och överenskommelser med främmande stater och mellanfolkliga organisationer, i den mån frågorna inte tillhör annat utskotts beredning. Utskottet bör därför även följa

frågor av utrikespolitisk natur som aktualiseras i samband med försvarsplaneringen. Härvidlag noterar utskottet att viss möjlighet till successiv information om resultat från studie- och planeringsarbetet för försvaret föreligger, även om samlade redovisningar torde lämnas riksdagen endast omkring vart fjärde år. Utskottet förutsätter att orienteringar om försvarsplaneringen kan erhållas etappvis allteftersom arbetet fortskrider.

Möjlighet torde finnas att under hand komma överens om praktiska arrangemang för samordning mellan utrikes- och försvarsutskotten i fråga om mottagande av information m. m. Utrikesutskottet ser t. ex. inget principiellt hinder mot att det anordnas sammanträden vid vilka de två utskotten gemensamt erhåller orienteringar om ämnen som ligger inom bådas sakområde. När försvarsutskottet ges huvudansvaret för beredningen av en proposition om den långsiktiga försvarsplaneringen är utrikesutskottet berett att efter anmodan av försvarsutskottet avge yttrande angående de utrikespolitiska bedömningar som kommit till uttryck i regeringens förslag. Denna form för samråd användes vid utskottsbehandlingen av 1972 års försvarsproposition. De närmare formerna för eventuell delgivning av synpunkter på erhållen information om försvarsplaneringen kan behöva övervägas mellan utrikes- och försvarsutskotten.

Utskottet vill erinra om att riksdagen tidigare understrukt önskvärdheten av ökad säkerhetspolitisk information till riksdagen och allmänheten (SU 1969: 177, UU 1971: 1, UU 1971: 18, UU 1972: 1). Därvid har riksdagen framför allt avsett utrikesdepartementets verksamhet på detta område. Riksdagen har också noterat (UU 1972: 1) att en förstärkning av utrikesdepartementets utredningskapacitet nu övervägs. Inte minst det parlamentariska deltagandet i försvarsplaneringen och de bedömningar av det säkerhetspolitiska underlaget som därvid kommer att erfordras medför att det kommer att ställas höga anspråk på den kontinuerliga strömmen av information och analyser från utrikesdepartementet, grundade bl. a. på utlandsmyndigheternas rapportering.

Utskottet finner ej anledning yttra sig om motionen 1972: 1727.

Stockholm den 15 november 1972

På utrikesutskottets vägnar

OLLE DAHLÉN

Närvarande: herrar Lange (s), Dahlén (fp), Bengtson i Jönköping (c), Johansson i Jönköping (s), Wirmark (fp), Palm (s), Göransson (s), Turesson (m), Virgin (m), Hugosson (s), Korpås (c), Ericson i Örebro (s) och Nilsson i Stockholm (s).